

Ανακοίνωση των μελών του Συμβουλίου του ΕΜΠ

Από την πρώτη στιγμή της ανάγνωσης των προγραμματικών δηλώσεων του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Παιδείας της νέας κυβέρνησης της χώρας, ήταν σαφές ότι οδεύαμε προς πλήρη ανατροπή του έστω και μερικώς εφαρμοσθέντος θεσμικού πλαισίου του Ν.4009/2011. Η πολιτική αυτή βούληση μάλιστα συνοδεύτηκε από απαξιωτικούς χαρακτηρισμούς, ιδιαίτερα για τα εξωτερικά μέλη Συμβουλίων που με ανιδιοτέλεια και εις βάρος του προσωπικού τους χρόνου θέλησαν να συμβάλλουν στην προσπάθεια εκσυγχρονισμού και θεραπείας των δυσλειτουργιών που φαινόταν να ξεκινάει στα ελληνικά πανεπιστήμια.

Στη λογική (και ανθρώπινη) αντίδραση της άμεσης παραίτησής μας πρυτάνευσε ο σεβασμός προς το θεσμό, προς όσους στήριξαν αυτήν την προσπάθεια, και ιδίως η αποφυγή δημιουργίας προσκομμάτων στη λειτουργία του Ιδρύματος. Με την ουσιαστική αναστολή της λειτουργίας των Συμβουλίων Ιδρύματος (ΣΙ), και πλέον ως άτομα, θεωρούμε υποχρέωσή μας να εκθέσουμε συνοπτικά, αφενός τη δράση του ΣΙ ως εκλεγμένου θεσμικού οργάνου του Ιδρύματος, και αφετέρου τη γνώμη μας για τις επιπτώσεις των επερχόμενων αλλαγών στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

Γιατί συμμετείχαμε στο ΣΙ του ΕΜΠ

Τα μέλη του Συμβουλίου ΕΜΠ που συνυπογράφουμε αυτό το κείμενο αποφασίσαμε πριν από 2,5 χρόνια να υπηρετήσουμε τον θεσμό του ΣΙ, που εισήγαγε στα ελληνικά πανεπιστήμια ο Ν. 4009/2011. Κίνητρο γι' αυτή τη συμμετοχή υπήρξε η πίστη μας ότι η επιχειρούμενη μεταρρύθμιση, - στο σύνολό της -, ήταν απολύτως αναγκαία για τα ελληνικά δημόσια πανεπιστήμια.

Ειδικότερα για το θεσμό των ΣΙ, θεωρήσαμε ότι αυτός ενίσχυε την αυτοδιοίκηση των Πανεπιστημίων, με τη δημιουργία ενός εκλεγμένου συλλογικού οργάνου ανοικτού στην κοινωνία, που όχι μόνο θα ασκούσε εποπτικό/ελεγκτικό ρόλο εκ μέρους της κοινωνίας που χρηματοδοτεί τα ΑΕΙ, αλλά κυρίως που θα συνέβαλε στη χάραξη αναπτυξιακής στρατηγικής, στον προγραμματικό σχεδιασμό, στη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης, στην υποστήριξη της ερευνητικής δραστηριότητας, στην προσφορά στην ελληνική κοινωνία, και στην εξωστρέφεια με τη συμμετοχή στο διεθνές ακαδημαϊκό γίγνεσθαι.

Προσδοκίες και διαψεύσεις

Δεν πιστέψαμε ποτέ ότι η κατάσταση στο ΕΜΠ θα άλλαζε από τη μια μέρα στην άλλη, δεδομένου ότι οι στόχοι που θέσαμε ήσαν από τη φύση τους μακροπρόθεσμοι. Πολύ περισσότερο όταν η αλλαγή του θεσμικού πλαισίου πραγματοποιήθηκε μέσα σε μια πρωτοφανή οικονομική κρίση, που δυστυχώς είχε σοβαρό αντίκτυπο στη χρηματοδότηση των πανεπιστημίων, στις αποδοχές των καθηγητών και εργαζομένων και στη χρηματοδότηση της έτσι κι αλλιώς υποχρηματοδοτούμενης έρευνας. Στη συγκυρία αυτή, μειοψηφικές ομάδες δαιμονοποίησαν τα Συμβούλια ως ορατό στόχο, με αποτέλεσμα αυτά να αντιμετωπίσουν ανοίκειες επιθέσεις και πολλαπλά προσκόμματα στην άσκηση του έργου τους, χωρίς μάλιστα την απαιτούμενη ουσιαστική στήριξη της Πολιτείας.

Παρ' όλα αυτά και λαμβάνοντας υπόψη τους θεσμικούς και πραγματικούς περιορισμούς, το ΣΙ του ΕΜΠ ανταποκρίθηκε με επάρκεια στα καθήκοντά του. Ότι ανήκε στην αποκλειστική του αρμοδιότητα, όπως ο έλεγχος των οικονομικών λειτουργιών, η διεξαγωγή πρυτανικών και κοσμητορικών εκλογών, η ανασυγκρότηση της ΜΟΔΙΠ, η σύνταξη σχεδίου ΠΔ για το ΝΠΙΔ διαχείρισης της περιουσίας του ΕΜΠ που περιλαμβάνει τη σύσταση αριθμού ερευνητικών ινστιτούτων στα πρότυπα του ΕΠΙΣΕΥ και του ΙΤΕ, αλλά και άλλες δράσεις λιγότερο εμφανείς, ολοκληρώθηκαν έγκαιρα και αποτελεσματικά. Άλλες δράσεις, όπως ο στρατηγικός σχεδιασμός, η σύνταξη του Οργανισμού και του Κανονισμού, ήταν αρμοδιότητα άλλων οργάνων του ΕΜΠ, τα οποία το ΣΙ προσπάθησε να κινητοποιήσει με σκοπό την ολοκλήρωση του έργου τους. Σε καμία περίπτωση το ΣΙ δεν «επέβαλε» τον νόμο, αλλά άσκησε το θεσμικό του ρόλο με γνώμονα το καλό του ΕΜΠ, τη συναίνεση και την ηρεμία που είναι προϋπόθεση για την ανάπτυξη ενός πανεπιστημιακού ιδρύματος. Περισσότερες λεπτομέρειες μπορεί να βρει κανείς στην *Έκθεση Πεπραγμένων Πρώτης Διέτις* του ΣΙ (http://si.ntua.gr/docs/2014-2015/150220_01_apofasi_1.pdf).

Όπως είχαμε διακηρύξει, οι αποφάσεις μας λαμβάνονταν πάντα μέσα από ουσιαστικό διάλογο και αντανακλούσαν την άποψή μας για το καλό του αρχαιότερου τεχνολογικού ιδρύματος της χώρας και τη στάθμιση των προτεραιοτήτων που ως εκλεγμένο θεσμικό όργανο θέσαμε. Κατά τη θητεία μας, θεωρήσαμε ότι ρόλος μας δεν ήταν η παραγωγή ψηφισμάτων ή καταγγελιών με αποδέκτη την κυβέρνηση ή άλλους φορείς ή ομάδες. Η διάκριση των ρόλων μεταξύ των θεσμικών οργάνων του πανεπιστημίου και των συνδικαλιστικών ή κομματικών οργανώσεων αποτελεί για εμάς απαραίτητη προϋπόθεση εύρυθμης λειτουργίας του πανεπιστημίου. Το ΕΜΠ ταλαιπωρείται πολλά χρόνια από τη σύγχυση για τους ρόλους αυτούς, με συνέπεια την ανάπτυξη ενός ιδιότυπου «ακαδημαϊκού» λαϊκισμού που καταστρέφει τον ορθολογισμό των αποφάσεων και εκτρέφει σχέσεις συναλλαγής μεταξύ οργανωμένων ομάδων συμφερόντων.

Οι επιχειρούμενες αλλαγές πλαισίου

Η αρχική πολιτική βούληση της κυβέρνησης επιβεβαιώθηκε και εξειδικεύθηκε πρόσφατα από τον Πρωθυπουργό, στη βάση πλήθους ανακριβών επιχειρημάτων, σχετικών τόσο με τις θεσμοθετημένες αρμοδιότητες των ΣΙ, όσο και με τον τρόπο εφαρμογής των αρμοδιοτήτων αυτών.

Η κατάργηση του συστήματος ηλεκτρονικής ψηφοφορίας ανάδειξης των οργάνων διοίκησης, η επαναφορά της συμμετοχής των φοιτητών και των διοικητικών υπαλλήλων στην εκλογή των οργάνων διοίκησης με υπερβολική στάθμιση, και η κατάργηση των ΣΙ αποτελούν την αιχμή της επιχειρούμενης νομοθετικής αλλαγής/αντιμεταρρύθμισης.

Οι αλλαγές αυτές στοχεύουν στην επαναφορά ενός συστήματος διοίκησης που έκλεισε τον ιστορικό του κύκλο, και διαπνέεται από σημαντικές αντιφάσεις και προβλήματα που απομάκρυναν το Πανεπιστήμιο από τη βασική αποστολή του. Εξ ορισμού, το Πανεπιστήμιο είναι ένας οργανισμός όπου οι ρόλοι όσων συμμετέχουν στην κοινότητα είναι διακριτοί: κάποιων ο ρόλος είναι η μετάδοση γνώσης και η δημιουργία νέας, κάποιων η πρόσκτηση της γνώσης αυτής, και κάποιων η διοικητική υποστήριξη του οργανισμού. Είναι άραγε λειτουργικό και αποτελεσματικό να συμμετέχει το σύνολο της κοινότητας στην εκλογή των ακαδημαϊκών οργάνων διοίκησης και στη λήψη των αποφάσεων; Έχουν οι φοιτητές την αναγκαία γνώση για να αποφασίζουν για την ύλη των μαθημάτων που θα διδαχθούν, για τα αντικείμενα έρευνας, ή για το σύστημα αξιολόγησης των γνώσεων που πρόκειται να αποκτήσουν; Μπορούν οι διοικητικοί υπάλληλοι να χαράξουν τη στρατηγική ανάπτυξης του Ιδρύματος;

Δυστυχώς, η εμπειρία από τη λειτουργία του συστήματος διοίκησης που επιχειρείται να επανέλθει, οδηγεί στο να απαντηθούν τα ερωτήματα αυτά αρνητικά. Ποιος δεν θυμάται σε προηγούμενες πρυτανικές εκλογές τη στήριξη που έδιναν φοιτητικές παρατάξεις ή νεολαίες σε πρυτανικά σχήματα φυσικά με τα κατάλληλα ανταλλάγματα, την επιδίωξη κομματικών ισορροπιών στα υποψήφια σχήματα (με λιγότερες λαμπρές εξαιρέσεις), ή ακόμη χειρότερα, την απροκάλυπτη βία κατά την εκλογική διαδικασία με αρπαγές κάλπης, ή την παρεμπόδιση συμμετοχής φοιτητών σε εκλογές από φοιτητικές παρατάξεις, και μάλιστα στο όνομα της δημοκρατίας, με αποτέλεσμα τον επηρεασμό του εκλογικού αποτελέσματος και κυρίως την αποτροπή ικανών υποψηφίων από το να ασχοληθούν με τη διοίκηση; Πόσες φορές τα συλλογικά όργανα διοίκησης δεν αναλωνόντουσαν με ανούσιες γραφειοκρατικές διαδικασίες καθημερινής διαχείρισης, ή με στείρες αντιπαραθέσεις σχετικές με τη διευκόλυνση ομάδων πίεσης και την επιβολή κομματικών απόψεων, αντί με την ενασχόληση με ακαδημαϊκά θέματα ουσίας, με την αριστεία, την εξωστρέφεια και την ανάπτυξη του ΕΜΠ; Ας αντιπαραβάλουμε αυτή την εικόνα με τις τελευταίες εκλογές για πρύτανη του Ιδρύματος στις οποίες συμμετείχε πάνω από το 80% των καθηγητών.

Είναι απογοητευτικό ότι η σημερινή κυβέρνηση, αγνόησε όχι μόνο τις αντίθετες φωνές από τον πνευματικό κόσμο της Ελλάδας και του εξωτερικού, όχι μόνο την πρόσφατη σχετική απόφαση του δευτεροβάθμιου συνδικαλιστικού οργάνου των πανεπιστημιακών, της ΠΟΣΔΕΠ, αλλά και τη σχετική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας που έκρινε ότι ο θεσμός των ΣΙ και το σύστημα της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας είναι απολύτως συμβατά με το Σύνταγμα. Το γεγονός ότι παρά τα δεδομένα αυτά η κυβέρνηση σπεύδει να προωθήσει τις αλλαγές αυτές με επείγουσες διαδικασίες και χωρίς ουσιαστική διαβούλευση δεν είναι μόνο απογοητευτικό. Είναι και ανησυχητικό.

Θεωρούμε λοιπόν σήμερα υποχρέωσή μας να εκφράσουμε την ανησυχία μας ως άτομα. Η στόχευση των επιχειρούμενων αλλαγών σε εξω-ακαδημαϊκό έλεγχο, και η αρνητική τους επίδραση στην ποιότητα του δημόσιου πανεπιστήμιου σηματοδοτούν μία επιστροφή στο παρελθόν που δυσχεραίνει και απαξιώνει το σημαντικό έργο που επιτελείται στο ΕΜΠ, ενώ υπονομεύει το μέλλον των σπουδαστών του. Οδηγεί στην απομόνωση των ελληνικών πανεπιστημίων από το ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον (οι διατάξεις περί διδακτικών μονάδων αποτελούν προανάκρουσμα αυτής της πορείας).

Κλείνοντας, ευχαριστούμε όσους στήριξαν αφενός το θεσμό των ΣΙ, και αφετέρου εμάς που τον υπηρετήσαμε.

Μιχάλης Τριανταφύλλου, Πρόεδρος ΣΙ, Καθηγητής MIT

Σπύρος Αργυρός, Αναπληρωτής Πρόεδρος ΣΙ, Καθηγητής ΕΜΠ

Roger Frank, Μέλος ΣΙ, Καθηγητής École Nationale des Ponts et Chaussées (Paris)

Ιγνάτιος Αντωνιάδης, Μέλος ΣΙ, Καθηγητής École Polytechnique (Paris)

Γρηγόρης Γρηγορόπουλος, Μέλος ΣΙ, Καθηγητής ΕΜΠ

Δανάη Διακουλάκη, Μέλος ΣΙ, Καθηγήτρια ΕΜΠ

Αντώνης Εφραιμίδης, Μέλος ΣΙ, Καθηγητής University of Maryland

Νίκος Μαρμαράς, Μέλος ΣΙ, Καθηγητής ΕΜΠ

Ευάγγελος Παπαδόπουλος, Μέλος ΣΙ, Καθηγητής ΕΜΠ

Μιχάλης Σιδεράς, Μέλος ΣΙ, Καθηγητής University of Calgary

Αλέξανδρος Σοφινός, Μέλος ΣΙ, Καθηγητής ΕΜΠ

Γιάννης Τσιώμης, Μέλος ΣΙ, Ομ. Καθηγητής École Nationale Supérieure d' Architecture (Paris)

Κίμων Χατζημπίρος, Μέλος ΣΙ, Καθηγητής ΕΜΠ